

*В. І. Дульська, аспірантка
ДВНЗ "Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана"*

БАЗЕЛЬСЬКИЙ КОМІТЕТ З ПИТАНЬ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ: ЙОГО РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ БАНКІВ

Визначення обсягу капіталу, який необхідний банку, є одним з найбільш дискусійних питань теорії банківської справи. На тлі різноманіття функціонуючих банків з капіталами, що відрізняються за розміром (в десятки і сотні тисяч разів), виникає серйозна проблема: який розумний обсяг капіталу?

Найбільш загальним універсальним показником, що застосовувався банками в останнє десятиліття є показник достатності, що дозволяє дати оцінку капіталу щодо значення, встановленого регулюючими органами.

Світова фінансова криза загострила необхідність переосмислення принципів регулювання діяльності банків, а також посилила потребу в розробці та впровадженні нових підходів і методів оцінки системних ризиків, створенні конрциклічних норм достатності капіталу та формуванні резервів на покриття можливих збитків за позиками за періоди економічних піднесень і спадів.

Саме з цією метою Базельський комітет з банківського нагляду погодив нові, більш жорсткі вимоги до банківського капіталу, взявши за основу рішення, прийняті міністрами фінансів і главами центробанків країн G20. Головна ідея реформи світової фінансової системи полягає у посиленні стійкості банківської системи за рахунок збільшення ліквідних резервів та поліпшенні якості капіталу.

Посилене регулювання світової банківської системи, на думку представників базельського комітету, має забезпечити від повторення світових фінансових та економічних криз, подібних тій, яка сталася два роки тому. Автори чергових поправок до базельської угоди про капітал сподіваються, що запропонований пакет змін дасть змогу суттєво посилити фінансовий стан банків та забезпечити їх від прийняття на себе надмірних ризиків.

Основні аспекти нової Угоди, що вступили в силу 12 вересня 2010 року, спрямовані на посилення мінімальних вимог до капіталу. Набувши чинності документ не скасовує положення Базель 2, а лише доповнює і підсилює їх.

Вимоги Базель 3 зосереджені навколо власного капіталу, оскільки він представляє собою вищу ступінь ліквідності і, отже, є найкращою формою амортизації фінансових втрат.

Однією з ключових відмінностей нового Базельського документа є перехід від рекомендацій до вимог, за невиконання яких передбачена відповідальність. Банки, які не зможуть привести свою діяльність у відповідність до зазначених вимог, будуть змушені знижувати розміри бонусних виплат і скоротити виплати дивідендів по акціях.

Мінімальні вимоги до величини акціонерного капіталу підвищені. Якщо раніше ці вимоги становили 2 % від суми зважених за ризиком активів (*RWA*) до вирахування податків, то теперішнє значення становить 4,5 % після відрахування податків.

Крім спостереження за виконанням вимог Базельської угоди, національним регуляторам відводиться роль контролерів обсягів кредитування в національних економіках. Інструмент для виконання даної функції – “контрциклічні буфера”. Призначення його обсягу, – від 0 до 2,5 % власного капіталу банку, має перешкоджати надмірному зростанню кредитування в національних економіках.

Базельським документом передбачений контроль співвідношення власного і позикового капіталу з метою визначення безризикового значення. Як безризикове приймається 3 % рівень капіталу першого рівня. Даний показник буде впроваджуватися з 2013 до 2017 року і, після коректування, стане обов’язковим.

В якості інструменту контролю ліквідності представлений показник покриття ліквідності Liquidity Coverage Ratio (*LCR*). Даний показник контролює покриття відтоку капіталу за 30-денний термін запасом високоліквідних активів. Впровадження *LCR* планується з 2015 року. З метою контролю достатності фінансування представлений показник Net Funding Stability Ratio (*NFSR*), що відображає співвідношення між доступним і необхідним обсягами фінансування. Впровадження *NFSR* планується з 2018 року.

Отже, з огляду на вищевикладене, можна стверджувати, що для регулюючих органів капітал служить зручним інструментом, за допомогою якого можна ефективно впливати на діяльність банків, обмежуючи ризиковані операції і стимулюючи надійні вкладення з метою зміцнення стабільності банківської системи та економіки країни в цілому.

Дульська, В.І. Базельський комітет з питань банківського нагляду: його роль у забезпеченні достатності капіталу банків [Текст] / В.І. Дульська // Збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції (24–25 травня 2012 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2012. - №2. - С. 50 -51.